

κ.λ.π., εργαζότανε στο περιοδικό TIME, αλλά τὰ παράτησε κι ἔφυγε. Ὁ Καχτίτσης τῆς ἐξιστόρησε γιὰ τοὺς φίλους του καὶ γιὰ τὸ περιοδικό ΟΥΛΗ, πράγμα πού τὴν ἔκανε νὰ γελάει ὑστερικά ἐπὶ ὥρες. Ἐνα βράδυ ἡ Σούζαν τοῦ ἔφερε κορδέλλες ἀπὸ μιὰ κηδεῖα. Ἦταν ἀπὸ τὴν κηδεῖα τοῦ PAUL CLAUDEL, πού εἶχε γί- νει ἐκεῖνο τὸ πρῶλ στὴ NOTRE DAME, κι ὅπου ὁ Καχτίτσης εἶχε ἀρνηθεῖ νὰ τὴ συνοδέψει, γνωστοῦ ὄντος ὅτι οἱ κηδεῖες τὸν ἀρρώστειναν.

Τὸ Μάρτιο τοῦ 1956, πρὶν φύγει γιὰ τὸν Καναδᾶ, ἔλαβε, στὴν Ἀθήνα τὸ τελευ- ταῖο γράμμα της μ' ἓνα σωρὸ ἀκατανόητες φράσεις καὶ ὕβρεις, τὸν κατηγοροῦσε πὼς τὴν εἶχε παραμελήσει, τὴν εἶχε ἀφήσει στὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ. Τὸ γράμμα ἦταν ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο τῆς Ἀγίας Ἀννας, πιθανὸν ἐπρόκειτο γιὰ νευρολογικὴ κλινικὴ. Ὁ Καχτίτσης αἰσθάνεται ἄσχημα. Βρίσκει ἓναν τυχαῖο γάλλο περιηγητὴ καὶ τοῦ δίνει 20.000 γαλλικὰ φράγκα νὰ πάει νὰ τὰ δώσει στὴν Σούζαν. Ὁ Γάλλος τὰ παίρνει κι ἐξαφανίζεται, δίνοντας στὸν Καχτίτση ψεύτικη διεύθυνση, στὸ Παρίσι, καὶ ψεύτικο τηλέφωνο.

Φεύγοντας γιὰ τὸν Καναδᾶ ὁ Καχτίτσης, πέρασε ἀπὸ τὸ Παρίσι. Ἐμεινε στὸ ξενο- δοχεῖο πού εἶχανε μείνει μὲ τὴν ἀμερικανίδα. Ἐκανε τὸ πᾶν, πιέζοντας τὸν ἑαυ- του, νὰ πάει στὸ νοσοκομεῖο. Ἐδείλιαζε συνεχῶς καὶ τελικὰ δὲν πῆγε. Γιὰ πολλὰ χρόνια οἱ τύψεις καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἐνοχῆς τὸν βασανίζουν. Γράφει τὸ 1962 τῶ- ρα στὸν Γονατᾶ:

Ἐχω πάθει νέα ὑποτροπὴ τύψεων σχετικὰ μὲ τὴν Ἀμερικάνα.

Γὰ παράπονά της μὲ πολιορκοῦν ἀκόμα. Ἐνα βράδυ ἐκρύωνε καὶ μοῦ γύρεψε τὸ σακάκι τῆς πυξίμας μου γιὰ νὰ τὸ φορέσει ἀπὸ μέσα. Ἐγὼ ὁ βδελυρὸς, καὶ μὲν τῆς τὸ χάρισα, ἀλλὰ μὲ ἓνα ὀρισμένο ξύνισμα στὰ μοῦτρα. Τέλος ἐνῶ βρισκόμουν μὲ ὀκτάδες γαλλικὰ χιλιάρια, τῆς εἶχα δώσει κάνα - δυὸ ἑκατοστάρια. Τὴν περὶ- οδο αὐτῇ, ἐκεῖνη βρισκόταν σὲ ἀπερίγραπτη ἔνδεια, πεινοῦσε σὲ σημεῖο λιποθυμίας. Ὑπῆρξαν περιπτώσεις πού πήγαινε κι ἔτρωγε τ' ἀποφάγια στὰ μαγέρικα. Ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ ἀποδειχτεῖ πόσον ἀποτρόπαιος εἶμαι».

111

Η ΑΛΛΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΚΑΧΤΙΤΣΗ — Η ΓΑΝΔΗ

Ἄν ρίξουμε μιὰ ματιὰ στὴν ἐγκυκλοπαίδεια τοῦ Πυρσοῦ, στὴ λέξη Γάνδη, θὰ μά- θουμε πὼς ἡ πόλις αὐτὴ τοῦ Βελγίου, βρίσκεται 48 χιλιόμετρα βορειοδυτικὰ τῶν Βρυξελλῶν, σὲ μιὰ χαμηλὴ πεδιάδα. Δυὸ ποτάμια καὶ δυὸ - τρεῖς παραπόταμοι δια- χωρίζουν τὴν πόλη σὲ 26 νησίδια, πού συνδέονται μεταξὺ τους μὲ ἑκατὸ περίπου γέφυρες. Ἡ Γάνδη εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς παλαιότερες πόλεις τῆς Εὐρώπης, ἔχει ἓνα ὀνομαστὸ ἱστορικὸ παρελθὸν κι ὁ ἐπισκέπτης πού θὰ περάσει ἀπὸ ἐκεῖ θὰ βρεῖ ἓνα πλῆθος ἐκκλησιῆς, παμπάλαια δημόσια κτίρια, πολλὰ μνημεῖα, πολλὰ καὶ ἀξιόλογα ἔργα τέχνης. Σήμερα εἶναι ἓνα μεγάλο ἐμπορικὸ καὶ βιομηχανικὸ κέντρο καὶ ἔχει περίπου 165.000 κατοίκους.

Στάθηκε ἀδύνατο νὰ μάθω, πότε γεννήθηκε κι ἄρχισε νὰ ριζώνει καὶ νὰ φουντώνει στὴ ζωὴ τοῦ Καχτίτση αὐτῇ ἡ ὑπόθεση μὲ τὴ Γάνδη, πού ἀποτελέσε τόσα χρό- νια τὸ ἐπίκεντρο τῆς φανταστικῆς του ζωῆς καὶ τελικὰ τὸ χῶρο καὶ τὸ κλίμα τῆς πεζογραφίας του. Πιθανῶς στὴν Πάτρα, τὰ χρόνια τῆς κατοχῆς, πιθανῶς νωρίτε- ρα. Ὅταν τὸν γνώρισα τὸ 1949 τὸ παιγνίδι τῆς Γάνδης εἶχε ἀρχίσει, καὶ φαινό- ταν μονάχα παιγνίδι, στὰ χρόνια τῆς νεότητάς, ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ τοὺς φίλους του. Συναρτημένο μὲ τὴ φαντασίωση τῆς Γάνδης, ἦταν καὶ τὸ δεύτερο ὄνομα τοῦ Καχτίτση, τὸ Στοπάκιος Παπένγκους, πού ὅπως μὲ πληροφόρησε ὁ Παυλόπουλος, τῶφτιαξε ἀπὸ μιὰ μισοσβησμένη ἐπιγραφή πάνω σ' ἓνα παλιὸ γερμανικὸ πυροβόλο,

ἀφισπόμενο πιθανῶς στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς στὴν Πάτρα. Σημειῶνῶ πὼς τὸ ὄνομα Στοπάκιος Παπένγκους τὸ δανεῖζει ὁ Καχτίτσης στὸ κεντρικὸ πρόσωπο τοῦ τελευταίου βιβλίου του Ο ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΓΑΝΔΗΣ, ποὺ εἶναι καὶ τὸ κεντρικὸ πρόσωπο τοῦ προγενέστερου ΕΞΩΣΤΗ,

Στὰ 1953 γράφει στὸν Παυλόπουλο:

«Θὰ ἔπρεπε νὰ ξέρεις ὅτι ἡ Γάνδη εἶναι τεράστιο θέμα γιὰ μένα». Καί, ἀπὸ τὰ πράγματα, ἀποδεικνύονται πὼς ἦταν. Σιγὰ-σιγὰ μὲ τὰ χρόνια, ὁ Καχτίτσης ὀργανώνει μέσα στὴν πραγματικὴ του ζωὴ καὶ μιὰ δευτέρη ζωὴ, ἐντοπισμένη, σὲ μιὰ τελείως φανταστικὴ πολιτεία, ποὺ εἶναι ὁ χώρος τῶν ὀνειροπολήσεων, τῶν ψευδαισθήσεων, ἡ παλιὰ ἐποχὴ, οἱ παλιοὶ ἄνθρωποι, τὰ παλιὰ σπίτια, οἱ παλιὲς δεντροστοιχίες, οἱ παλιὲς ἐνδυμασίες, ὁ παλιὸς τρόπος ζωῆς, ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος, οἱ μάχες, οἱ κατὰσκοποι, ἡ πολιορκία. Ἀπὸ τὴν πραγματικότητα πρὸς τὴ φαντασίωση, οἱ πόρτες εἶναι ἀνοιχτές, ὁ Καχτίτσης κυκλοφορεῖ ἐλεύθερα, μὲ ἀπόλυτη ἄνεση, ἡ Γάνδη εἶναι τώρα πιά τὸ καταφύγιό του. Τὸ παιγνίδι ἀρχίζει πρῶτα μὲ τοὺς φίλους, τὰ χειρόγραφα περιοδικὰ καὶ τὶς χειρόγραφες ἐφημερίδες γιὰ τὰ ὁποῖα σὰς μίλησα. Ἡ Γάνδη ἀναφέρεται συνεχῶς σὰ μιὰ πολιορκούμενη πολιτεία. Τὰ περιοδικὰ καὶ οἱ ἐφημερίδες εἶναι πάντοτε ὄργανα τῶν ἀπανταχοῦ πολιορκημένων. Σημειῶνῶ πὼς ἡ Ἰταλικὴ καὶ Γερμανικὴ κατοχὴ στὴν Πάτρα πιθανόν νὰ ἔχουν παίξει ἐδῶ ἓνα ρόλο ἀποφασιστικό.

Στὸ παιγνίδι τῆς Γάνδης ὁ Καχτίτσης ἔχει μπᾶσει σιγὰ-σιγὰ ὅλους τοὺς φίλους του, δίνοντάς τους ὀνόματα φανταστικά. Ὁ ἴδιος εἶναι, ὅπως εἴπαμε, ὁ Στοπάκιος Παπένγκους.

Ὁ Παυλόπουλος εἶναι ὁ Στρατηγὸς Τερράδιν στὴν ἀρχή, ὕστερα ὁ ποιητὴς Διαλεμὸς Ξεντάδιν.

Ὁ Καψάσκης εἶναι ὁ Γεδεὼν Στρόφιγξ.

Ὁ Φάνης Διαιμαντόπουλος εἶναι ὁ Θεοφάνης Διαιμαντόπουλος, ἐπαρχιώτης νέος, καὶ ἀργότερα Τιρλιρῆς.

Ἡ σύζυγος τοῦ ζωγράφου Γαῖτη, εἶναι ἡ Σπεῖρα Ἀλλοθι.

Ὁ ὑποφαινόμενος εἶναι ὁ Στρατιωτικὸς ἰατρὸς Τάχ—Σίν.

Ἡ σύζυγος τοῦ Νίκου Πεντζίκη εἶναι ἡ Κυκλώνια, Βασίλισσα τῆς Γάνδης.

Ἦγάρχουν κι ἄλλα πρόσωπα τελείως φανταστικά

Ὁ Στρατάρχης Παράπαν, ποὺ ὀργανώνει τὴν ἄμυνα τῆς Γάνδης.

Ὁ Σκύλος Ρόκος, ποὺ γαυγίζει.

Ἡ Σφήνα, ὑπηρέτρια τοῦ Στοπάκιου Παπένγκους.

Ὁ ὑπηρέτης καὶ γενικὸς βοηθὸς τοῦ Στοπ. Παπένγκους, ὁ Ἀλληλοῦϊας, ἡ Παγώνα, σύζυγος τοῦ ποιητοῦ Ξεντάδιν, γύναιον παράταιρον καὶ κακόδοξον.

Ἡ Διοσημεία Σπέλντιξ, παλαιὰ γραμματεὺς καὶ μυστικὴ φίλη τοῦ S.P. κλπ. κλπ. Στὰ χειρόγραφα περιοδικὰ, ἡ γλώσσα ποὺ χρησιμοποιεῖται εἶναι μίμηση τοῦ συμβατικοῦ καὶ συχνὰ γελοίου ὅφους τῶν παλιῶν ἐπαρχιακῶν ἐφημερίδων. Ἡ «Πατρίδα» τοῦ Πύργου ποὺ ὁ Καχτίτσης ἐλάβαινε κατὰ καιροὺς ἀπὸ τὸν Παυλόπουλο, ἔκανε φαίνεται τὸ θαῦμα της. Ὁ Καχτίτσης κάθεται καὶ γράφει αὐτὰ τὰ περιοδικὰ μὲ ἀπεριόριστη ὑπομονή. Φροντίζει γιὰ τὴν πλήρη τους εἰκονογράφηση. Ἀφίνει κομμάτια ἀπὸ τίς σελίδες λευκά, μὲ τὴν ἐνδειχὴ ὅτι ἐδῶ ἐπενέβει καὶ τὰ ἀφήρεσε ἡ λογοκρισία. Τὸ κέφι του, ἡ φαντασία του, ἡ σκιωπτικὴ καὶ γελοιογραφικὴ του διάθεση ξοδεύονται ἀπεριόριστα, προκειμένου νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς φίλους του, νὰ τοὺς κάνει φίλους κι ὁπαδοὺς τῆς Γάνδης, συγεργάτες σ' αὐτὸ τὸ δνειρο.

Ἄς δοῦμε τώρα λίγο ἀπὸ κοντὰ αὐτὴ τῇ ΓΑΝΔΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ : ΠΡΟΣ ΔΙΑΛΕΜΟΝ ΞΕΝΤΑΔΙΝ. Νομισματοποιὸν τῆς ΒΑΣΙΛΙΣ-
ΣΗΣ, ΕΙΣ ΧΑΝΑΚΙΑ. (Τὰ Χανάκια, μιὰ ὥρα ἔξω ἀπὸ τὸν Πύργο, εἶναι ἡ πα-
τριδα τοῦ Διαλεμοῦ Ξεντάδιν, δηλαδὴ τοῦ Παυλόπουλου, ποὺ ἐδῶ εἶναι νομισμα-
τοποιός) .

Κύριε, εἰς τὴν σειρὰν τῶν νέων νομισμάτων τὰ ὅποια ἐξῆλθον τοῦ Νομισματοκο-
πείου, τοῦ ὁποίου Σεῖς ἔχετε τὴν τιμὴν νὰ εἰσθε ἄρχων, δὲν ἀναγράφεται παρα-
δόξως τὸ ὄνομα τῆς βασιλείσσης. Ὡς ἐκ τούτου ὑποχρεοῦσθε νὰ κατασκευάσετε ἐν
νέου τὰ ἐν λόγῳ νομίσματα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ περιλαμβάνουν τὴν ἀναγραφὴν :

ΚΥΚΛΩΝΙΑ, ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΓΑΝΔΗΣ, 1914

Δεχεῖτε Κύριε, κ.λ.π. κ.λ.π. STORAKIUS PAPENGUSS, ἀρχαιοπώλης καὶ ἀρ-
χηγὸς τῆς μουσικῆς ἀστυνομίας.

Στὸ περιοδικὸν *Η ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΗ ΓΑΝΔΗ*, ὁ ἀναγνώστης θὰ βρεῖ τὴν παρα-
κάτω σημείωσιν : «Ζητοῦμε καὶ αὐθις τὴν ἐπιείκειαν τῶν εὐγενῶν συγδρομητῶν,
διὰ τὴν ὁμολογουμένως πτωχὴν ἐμφάνισιν τοῦ φύλλου, ἣτις ὀφείλεται εἰς τὰς ἀν-
τιξόους περιστάσεις ποὺ διέρχεται ἡ πόλις» .

Στὸ μεταξὺ ἡ ΓΑΝΔΗ στενάζει ὑπὸ τὸ ἄγχος τῆς πολιορκίας.

Γίνεται ἡ κηδεὶα σηματονοῦντος προσώπου .

Γόοι ἀκούγονται εἰς τὸ Στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον .

Γαβριάδες στὶς γωνίες τῶν δρόμων πουλᾶνε φοινίκια καὶ διάφορα ἄλλα ψωμᾶκια.
Διανέμονται δειματάκια μὲ σταφίδες .

Στὸ Δημόσιον κῆπο ὑπάρχουν οἱ ἀνδριάντες ὅλων τῶν ποιητῶν μας .

Τὰ κερὰ ἀνάβουν στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Πάνγκρας .

Περίπολοι ἀστυνομικῶν μὲ μελανὰ περιβραχιόνια .

Ἕνας κατάσκοπος τοῦ ἐχθροῦ μὲ μαύρην βελουδένια ρεμπουπλικά συλλαμβάνεται .

Γέροντες μὲ ρενδικότα καὶ χτένισμα ἀλὰ πάλμερστον κυκλοφοροῦν στὰ πεζοδρόμια .

Ἄς ἐπουλώσωμεν τὰς πληγὰς. Διακυρῶσει ὁ Στρατάρχης Παράπαν .

Ὁ Κῶνν Ρόκος, γαυγίζει .

ΚΑΙ μιὰ ἀγγελία στὸ περιοδικὸν «ΛΩΤΟΦΑΓΟΣ» .

«Νέος Ρωμαντικός, μὲ ἀψόγους τρόπους, χειριστὴς τοῦ καλάμου, φυσιολάτρης, ἐπι-
θυμεῖ ὅπως γνωρίσει μ ε σ α ι ω ν ι κ ῆ ν κυρίαν, καλοῦ χαρακτήρος, ψωμιωμέ-
νην, μὲ σκοπὸν ὅτι ἤθελε ἐπακολούθησει .

Συνεχίζουμε :

Ἡ πολιορκία τῆς Γάνδης εἰσέρχεται εἰς νέαν φάσιν .

Ἐτοιμάζεται νέα ἐπιστράτευση μὲ προσκλήσεις .

Οἱ τυμβωρύχοι εἶναι πανταχοῦ παρόντες .

Ἵπάρχουν φόβοι νυκτερινῶν ἐκτρώπων .

Ὁ Στρατιωτικὸς Ἰατρὸς Τὰκ - Σὶν νοσηλεύεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Ἀγίας Καρ-
δίας .

Ἡ καημένη ἡ Σφήνα ἐξηφανίσθη .

Τὸ ἀπόγευμα ποποραδικοὶ πυροβολισμοὶ στὰ δυτικὰ προάστεια τῆς πόλεως, μιὰ πε-
ρίπολος χτυπάει τὴν πόρτα μὲ πάταγον .

Ἐθεάθη πηδαλιοχούμενον .

Ἐπείσαν βόμβαι μεγάλαι τῶν ΔΕΚΑ ὀκάδων .

Ὁ Στοπάκιους Παπένγκους παραπονεῖται ὅτι τὸν ἐνοχλεῖ ἡ ὁσμὴ τῆς φαινόλης .

Βόχαριστῶς, γράφει στὸ ἡμερολόγιόν του, θὰ τὴν ἀντήλλασσα μὲ ὁσμὴν σιφάδου .

Πλησιάζουν Χριστούγεννα. ἡ Γάνδη θὰ διέλθει ἀπαίσιες ἡμέρες.

Ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῆς ἑφημερίδος ΟΥΑΗ μὲ πληροφοροῦν ὅτι ἡ συνδρομὴ μου ἐξέπνευσε.

Τὸ ἐργοστάσιον ἀερίοφωτος δὲν κατεστράφει ἀκόμα ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμοὺς — περὶ ἐργον!

Ἦρθε τὸ ἀπόγευμα ὁ Διαλεμὸς Ξεντάδιν, δόλιος καὶ πανοῦργος ὅπως πάντοτε. Εἶναι ξεμυαλισμένος μὲ νεαράν νοσοκόμον, Καλὴ τ' ὄνομά της.

Ὁ Διαλεμὸς Ξεντάδιν ἀφοῦ πάρει τὸ ρόδον ποῦ τοῦ ἔχει ἀφήσει ἡ νοσοκόμος, ἐπιστρέφει ἀσθμαίνων εἰς τὸ ἀνάκτορόν του καὶ μυρίζων τὸ ρόδον ἐπιδίδεται εἰς στοχασμοὺς.

Ὁ Γεδεὼν Στρόφιγξ μόλις ἀπελύθη ἀπὸ τὰς τάξεις τοῦ Ἡρωϊκοῦ μας ναυτικοῦ.

Οἱ νυκτοφύλακες φωνάζουν : «σβήσατε τὰ φῶτα, σβήσατε τὰ φῶτα».

Εἰς παλαίμαχος Στρατιωτῆς, ἐν ἀδεία προφανῶς εὐρισκόμενος, τραγουδᾷ εἰς τὸν δρόμον μὲ μιὰ κάπως κουρασμένην διάθεσιν :

OH, MONSIEUR ATTENDEZ AU CAFE DU PALAIS

Ὁ Στοπάκιος Παπένγκους καταφεύγει εἰς τὸ παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Γάνδης καπηλεῖον.

Δὲν θὰ συνεχίσω ἄλλο τίς παραπομπὰς σὲ ἓνα τόσο ἐκτεταμένο καὶ πολυπλευρὸ θέμα. Σημειῶν μὲν ἄλλα πὼς ἡ ΠΑΤΡΑ, ὅπως δηλώνει ὁ ἴδιος ὁ Καχτίσης, δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση μὲ τὴ ΓΑΝΔΗ.

Σημειῶν ἀκόμα καὶ τοῦτο : Ὁ Νίκος Καχτίσης, μ' ὅλα τὰ ταξίδια του στὴν Εὐρώπη, δὲν πῆγε π ο τ ἔ ν ἄ γνωρίσει στὸ Βέλγιο τὴν π ρ α γ μ α τ ι κ ἡ Γ ἄ ν δ η. Ἡ πραγματικὴ Γάνδη τοῦ εἶταν σι' ἀλήθεια ἄχρησι, περιττή. Τοῦ ἀρκοῦσε μὲ τὸ παραπάνω ἢ δική του κατασκευή, ἡ μόνη ἄλλωστε ποῦ μποροῦσε νὰ χωρέσει τίς φαντασιώσεις του καὶ τὰ ὄνειρά του.

IV

ΤΟ ΤΕΛΟΣ

Στις 16 Μαΐου, ἡμέρα Σάββατο, παίρνω ξαφνικά ἓνα τηλεγράφημα ἀπὸ τὸ Μοντρεάλ : «Φθάνω Κυριακὴ 2 μ.μ. ἀεροδρόμιον Ἑλληνικοῦ, πρὸς νοσηλείαν. Παρακαλῶ ἀναμείνατε. Καχτίσης».

Δὲ χρειάστηκε πολὺ νὰ καταλάβω πὼς κάτι σοβαρὸ συνέβαινε. Ἐπῆγα στὸ ἀεροδρόμιον ζεματισμένος. Εἶτανε καὶ τ' ἀδελφία τοῦ Καχτίση ἐκεῖ. Ὁ ἥλιος ἔκαιγε ἐκτυφλωτικὸς καὶ ἡ ζέστη ἀνυπόφορη. Τὸ ἀεροπλάνο ἔφτασε μὲ ἀρκετὴ καθυστέρηση, οἱ ἐπιβάτες ἄρχισαν νὰ βγαίνουν. Ὁ Καχτίσης ἀργοῦσε. Ξαφνικά τὸ μεγάλφων ἀκούγεται, στὴν αἴθουσα ἀναμονῆς καὶ τὴν ἑξοδὸ : Παρακαλοῦμε τὸν γιαντὸ Σινόπουλο νὰ ἔρθει ἐπείγοντως στὸ ἱατρεῖο τῆς «Ὀλυμπιακῆς». Τρέχω γρήγορα. Βρίσκω τὸν Καχτίση ξαπλωμένον στὸ ντιβανάκι τοῦ ἱατροῦ. Τὸ ἀριστερὸ του μᾶτι σκεπασμένο μὲ γάζες αἱμορραγοῦσε, τὸ πονεῖμό του καὶ τὸ σανάκι του εἶταν λερωμένα ἀπὸ λίγο αἷμα. Τοῦ περιποιήθηκα τὴν πληγὴ. Κάποια ἀμερικανίδα καθὼς κατέβαιναν τὴ σκάλα τὸν εἶχε χτυπήσει μὲ τὸν ἀγκώνα της, χωρὶς νὰ θέλει. Ὁ νοσοκόμος στὸ ἱατρεῖο, ἔτρεμαν τὰ χέρια του καθὼς μὲ βοηθοῦσε. Εἶταν νέον παιδί ἀκόμα, καὶ ἀμάθητο στὴ φρίκη τῆς ἀρρώστειας. Ὁ Καχτίσης ἔκαιγε στὸν πυρετό, ὁ σφυγμὸς του χόρευε. Γύρῃ νὰ πιεῖ μιὰ γκαζόζα. Τοῦ τὴν ἔφεραν. Κι ἔκανε «Ἄχ, εὐχαριστῶ θεέ μου. Γύρισα ἐδῶ γιὰ νὰ γίνω καλά, μοῦ λείπει. Στὸ ἐξωτερικὸ ὅλα εἶναι ἀπάνθρωπα, εἶταν ἀδύνατο νὰ ὑποφέρω στὸ νοσοκομεῖο.